

A large crowd of diverse people, seen from an aerial perspective, is arranged to form the geographical shape of Finland. The individuals are dressed in a variety of colorful clothing, creating a mosaic effect. The background is a plain, light gray.

Kansainväliset järjestöt

Siiri Haaksi

Mikä?

- ◆ Ensimmäiset kansainväliset järjestöt keskittyivät paikallistettuihin kysymyksiin
- ◆ Haagin konferenssi (1899)
 - ◆ Pysyvä välitystuomioistuin
- ◆ Kansainliitto (1919)
 - ◆ Keskittyi laajemmin poliittisiin kysymyksiin koskien valtioiden välisiä suhteita
 - ◆ Rauha ja turvallisuus
 - ◆ Institutionaaliset piirteet siirtyivät varsin pienin muokkauksin YK:n peruskirjaan
- ◆ Nykyään
 - ◆ Kansainvälisiä järjestöjä monilla kansainvälisen huolen aloilla

ARIO

- ◆ Kansainvälisen oikeuden toimikunta, ILC
 - ◆ Toimitettu yleiskokoukselle osaksi istunnon työtä käsittelevää komission raporttia
- ◆ **Articles on the Responsibility of International Organizations: artikla 2a**
 - ◆ “international organization” means an organization established by a treaty or other instrument **governed by international law** and possessing its own **international legal personality**. International organizations may include as **members**, in addition to States, other entities;

Jäsenyys

- ❖ Perustajista valtaosa valtioita
- ❖ Jäsenistä valtaosa valtioita
 - ❖ Ei-valtiolliset toimijat voivat olla kuitenkin jäseniä

Kansainvälinen oikeushenkilö

- ❖ Järjestöllä on pysyvä elin, jonka kautta muodostaa jäsenen tahdosta erillisen tahdon
- ❖ Esimerkit alle!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!
 - ❖ OECD
 - ❖ G20

Kansainvälisen oikeuden alainen

- ❖ Perustettu
 - ❖ Valtiosopimuksella
 - ❖ Turvallisuusneuvoston päätöslauselmalla
 - ❖ ICTR
 - ❖ Monenvälisten konferenssien sarjan seurauksena
 - ❖ OSCE

Oikeushenkilöllisyys

104 artikla: Järjestön tulee nauttia kunkin jäsenensä alueella sellaista oikeuskelpoisuutta, kuin on tarpeen sen tehtävien täyttämiseksi ja päämäärien toteuttamiseksi.

Kansainvälisessä oikeudessa

- ◇ Annetaan
 - ◇ Sopimuksella (helpoin tapa)
 - ◇ EU, WTO, ASEAN
 - ◇ Kansainvälisen tuomioistuimen päätöksellä
 - ◇ YK:n peruskirja

Kansallisessa oikeudessa

- ◇ Kansainvälinen oikeushenkilöys ei takaa kansallista oikeushenkilöllisyyttä
 - ◇ Useat kansainväliset asiakirjat noudattavat YK:n peruskirjan 104 artiklan esimerkkiä ja edellyttävät jäseniä antamaan järjestöille tarvittavan kotimaisen oikeushenkilöllisyyden
- ◇ Jokainen oikeusjärjestelmä vapaa kehittämään omia edellytyksiään; pääsääntöisesti tunnustaa kotimaisen oikeushenkilöllisyyden kansallisen lainsäädäntönsä ja kansainvälisen oikeuden välisen suhteen mukaisesti
 - ◇ Monistinen valtio
 - ◇ Sopimuksen ratifiointi riittävää
 - ◇ Dualistinen valtio
 - ◇ Vaatii yleensä asianmukaista lainsäädäntöä, jolla sopimus saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä -> oikeushenkilöllisyys voi olla olemassa
- ◇ Pacta tertiis maxim
 - ◇ Muut kuin jäsenvaltiot eivät ole velvollisia tunnustamaan kotimaista oikeushenkilöllisyyttä, koska ne ovat kolmansia osapuolia, joita perustamisasiakirja ei sido

Oikeushenkilöllisyys (jatkuu)

- ◆ Funktionalistinen lähestymistapa
 - ◆ Eksplisiittisen vallan toteutumiseksi on välttämätöntä antaa organisaatiolle implisiittisiä valtuuksia
- ◆ Tahtoteoria
 - ◆ Oikeushenkilöllisyys on, mikäli kyseinen järjestön jäsenet tarkoittivat sen omaavan oikeushenkilöllisyyden (kyvyt, valtuudet, oikeudet, velvollisuudet)
 - ◆ Vaatii eksplisiittistä näyttöä
- ◆ Objektiivinen lähestymistapa
 - ◆ Kansainvälisessä oikeudessa tiettyjä objektiivisia kriteereitä, joiden täyttyessä oikeushenkilöys seuraa automaattisesti
 - ◆ Esim. erillinen päätöksentekaelin

Kun kansainvälinen järjestö omaa kansainvälisen oikeushenkilöllisyyden

Kykenee omistamaan kansainvälisiä oikeuksia

Kykenee kantamaan kansainvälisiä velvoitteita

Kykenee nostamaan kansainvälisen vaateen (international claim) säilyttääkseen kansainvälisen oikeutensa

- EI SAA SEKOITTAA ehdottomaan oikeuteen have standing?

Ius tractatum

- Kansainvälinen järjestö voi tehdä pätevän kansainvälisen sopimuksen toisen oikeushenkilön (valtio/toinen kv järjestö) kanssa
- Valtiosopimusoikeuden alainen

Vastuussa kansainvälisten sitoumusten täyttämättä jättämisestä

Lisäksi on joitain erioikeuksia ja vapauksia, jotka ovat välttämättömiä järjestön itsenäiselle ja tehokkaalle toiminnalle

Kun kansainvälinen järjestö omaa kansallisen oikeushenkilöllisyyden

- ◇ Kansainväliset järjestöt vaativat tiettyjä erioikeuksia ja vapauksia toimiaakseen, ilman että tunnustava valtio tai isäntävaltio ei puutu järjestön toimintaan
 - ◇ Erioikeudet ja vapaudet tunnustetaan yleensä sopimuksissa
 - ◇ Perustamisasiakirja
 - ◇ Monenväliset sopimukset
 - ◇ Kahdenväliset sopimukset kansainvälisen järjestön ja jäsenvaltioiden välillä

Kansainvälisen järjestön valtuudet

- ◇ Klassinen määritelmä
 - ◇ Kansainvälisellä järjestöllä on vain sellaisia valtuuksia, kuin sille on perustamisasiakirjassa määrätty
- ◇ KV järjestöllä voi kuitenkin olla myös sellaisia valtuuksia, joita ei ole nimenomaisesti annettu perustamisasiakirjassa
 - ◇ Valtuuksia voidaan antaa implisiittisesti, jotta järjestö voi täyttää tehtävänsä
 - ◇ Certain expenses of the UN
 - ◇ Doktriini implisiittistä valtuuksista on välttämätön organisaation tehtävien täyttämiseksi
 - ◇ Muuttuvat tilanteet: perustavat valtiot eivät voi nähdä ennalta jokaista lopputulemaa tai tilannetta

KV järjestön valtuudet (jatkuu)

- ◊ ICJ: kansainväliset perustamisasiakirjat ovat monenvälisiä sopimuksia, joihin sovelletaan vakiintuneita valtiosopimusten tulkintasääntöjä
 - ◊ Tietyt piirteet voivat kuitenkin muokata tulkintaa
- ◊ Certain expenses of UN: jokaisen elimen vähintäänkin määriteltävä oma toimivaltansa → kompetenssi-kompetenssi (la compétence de la compétence)
- ◊ Myös järjestön ja sen jäsenten myöhempi käytäntö voi muokata tulkintaa
- ◊ Joskus oikeudellista tulkintaa
 - ◊ Euroopan ihmisoikeustuomioistuin vaatinut auktoratiivisen tulkitsijan roolia Euroopan ihmisoikeussopimukseen
 - ◊ ITLOS vaatinut samaa UNCLOS:in osalta
 - ◊ YK:n peruskirjan auktoratiivista tulkintaa ei ole tunnustettu ICJ:n tehtäväksi
 - ◊ Ei voida kuitenkaan sulkea pois sen oikeusvallan tavanomaisesta käytöstä

Päätöksenteko kansainvälisessä järjestössä

- ◆ Sitovat päätökset
 - ◆ Annetaanko perustamisasiakirjassa valtuudet tehdä sitovia päätöksiä ilman vastaanottajan suostumusta tai osoittaako päätösteksti aikomuksen sitoa
 - ◆ Jotta kansainvälinen järjestö voi toimia tehokkaasti
 - ◆ Monet kansainväliset järjestöt voivat tehdä päätöksiä, jotka sitovat jäsenvaltioita
 - ◆ Kauppasaarto tai pakotteet
 - ◆ YK:n turvallisuusneuvosto
 - ◆ ECOWAS
 - ◆ Kansainyhteisö
 - ◆ Euroopan unioni
 - ◆ Myös EU:n ulkopuolisia valtioita vastaan voi tehdä päätöksiä
 - ◆ EU:n kaikkia jäsenvaltioita sitovat asevientikiellot ja pakotteet
 - ◆ Esimerkiksi kohdistettu Zimbabwe (ihmisoikeusloukkauksista) ja Iranille (ydinaseohjelmasta)
 - ◆ Organisaation sisäiseen toimintaan liittyvät päätökset
 - ◆ Esimerkiksi työjärjestys, henkilöstösäännöt, apuelimen perustaminen
 - ◆ Voivat olla ratkaisevia määriteltäessä miten järjestö hoitaa tehtäviään suhteessa jäseniinsä

Päätöksenteko kansainvälisessä järjestössä (jatkuu)

- ◆ Ei-sitovat suositukset, päätökset ja julistukset
 - ◆ Eivät ole kuitenkaan vailla oikeusvaikutuksia
 - ◆ Jotkin perussäädökset velvoittavat jäseniä ottamaan ei-sitovat päätökset huomioon vilpittömässä mielessä päättäessään toimintatavoistaan
 - ◆ Koskee erityisesti teknisiä ja tieteellisiä kysymyksiä
 - ◆ Esim. terveys- ja kasvinsuojelutoimet – WTO
 - ◆ Ei-sitova päätös voi viitata sitoviin velvoitteisiin voimassa olevan kansainvälisen oikeuden puitteissa
 - ◆ Valtiot voivat omaksua sen, jolloin ajan myötä sen katsotaan heijastavan kansainvälistä tapaoikeutta

Päätöksenteko kansainvälisessä järjestössä (jatkuu)

- ◆ Ultra vires
 - ◆ Päätös, joka ylittää toimivaltuudet
 - ◆ Kansainvälinen tuomioistuin valvoo kansainvälisten järjestöjen toimintaa
 - ◆ Lisäksi kansalliset sekä alueelliset tuomioistuimet voivat mitätöidä tai todeta laittomaksi kansallisen lainsäädännön nojalla kansainvälisen järjestön päätöksen täytäntöönpanoa varten toteutetut toimenpiteet, jos
 - ◆ Se ei ole kansallisen lainsäädännön mukainen
 - ◆ toimenpide ei ole kansainvälisten normien mukainen
- ◆ Kadi II
 - ◆ CJEU joutui harkitsemaan kohdennettujen pakotteiden määräämistä henkilölle, jolla väitettiin olevan yhteyksiä Al Qaidaan, turvallisuusneuvoston terrorismin torjuntaa koskevien päätöslauselmien täytäntöönpanemiseksi
 - ◆ → kohdennettujen seuraamusten määrääminen ristiriidassa Kadin perusoikeuksien kanssa

Kansainvälisen järjestön velvollisuudet

- ◇ Kansainvälistä oikeutta rikkonut osapuoli on vahingonkorvausvelvollinen kärsineelle osapuolelle
- ◇ ARIO
 - ◇ Kritisoitu
 - ◇ Pyrkivät kohtuuttomasti soveltamaan kaikenkattavia sääntöjä ja periaatteita kansainvälisiin järjestöihin, jotka kuitenkin eroavat toisistaan huomattavasti
 - ◇ Tukeutuvat liikaa valtion vastuuta koskevaan lainsäädäntöön
 - ◇ Eivät perustu relevanttiin käytäntöön
 - ◇ Kansainvälisten järjestöjen oikeus oikeushenkilöllisyyteen viittaa siihen, että olisi sovellettava muutamia hyvin perustavanlaatuisia periaatteita
 - ◇ Artikla 3: vastuu kansainvälisen oikeuden vastaisista teoista kuuluu kansainväliselle järjestölle
 - ◇ Artikla 4: kansainvälisesti lainvastainen toiminta on katsottava kansainvälisen järjestön syyksi
 - ◇ ILC: lex specialis-lausekkeen lisäys
 - ◇ Yleissääntö
 - ◇ Järjestön elinten ja asiamiesten käyttäytyminen = järjestön käyttäytyminen
 - ◇ Artikla 7: kansainvälisen järjestön käyttöön asetetun elimen teko katsotaan kyseisen järjestön teoksi, jos ”järjestö tosiasiallisesti valvoo kyseistä toimintaa

Kansainvälisen järjestön velvollisuudet

- ◆ ARIO (jatkuu)
 - ◆ Kansainvälinen järjestö, joka antaa toiselle toimijalle aineellista apua tai avustusta kansainvälisesti lainvastaisen teon toteuttamisessa, syyllistyy itse rikkomukseen (artikla 14)
 - ◆ Myös jos kansainvälinen järjestö ohjaa tai valvoo ja erityisesti jos se pakottaa toisen toimijan syyllistymään rikkomukseen (artikla 15-16)
 - ◆ Kansainvälinen järjestö ei voi kiertää kansainvälistä oikeutta tekemällä päätöksen, joka velvoittaa jäsenen toimimaan oikeudenvastaisesti (artikla 17)
 - ◆ Jäsenvaltiokaan ei voi kiertää vastuuta omien velvoitteidensa rikkomisesta pelkästään määräämällä kansainvälisen järjestön suorittamaan teon

YK

Yhdistyneiden Kansakuntien päämäärät ovat:

1. **ylläpitää** kansainvälistä **rauhaa** ja turvallisuutta ja siinä tarkoituksessa ryhtyä tehokkaisiin yhteisiin toimenpiteisiin rauhaa vaarantavan uhan poistamiseksi ja sen syntymisen ehkäisemiseksi sekä hyökkäystoimien tai muiden rauhanrikkomisten tukahduttamiseksi sekä rauhanomaisin keinoin sopusoinnussa oikeudenmukaisuuden ja kansainvälisen oikeuden kanssa sovittaa tai selvittää kansainväliset riidat ja tilanteet, jotka saattavat johtaa rauhan rikkoutumiseen;
2. **kehittää kansakuntien välillä ystävällisiä suhteita**, jotka perustuvat kansojen yhtäläisten oikeuksien ja niiden itsemääräämisoikeuden periaatteen kunnioittamiseen, sekä ryhtyä muihin tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin maailmanrauhan lujittamiseksi;
3. **aikaansaada kansainvälistä yhteistyötä kansainvälisiä, taloudellisia, sosiaalisia, sivistyksellisiä tai humanitaarisia kysymyksiä ratkaistaessa** samoin kuin kaikille rotuun, sukupuoleen, kieleen tai uskontoon katsomatta kuuluvien **ihmisoikeuksien** ja **perusvapauksien** kunnioittamista kehitettäessä ja edistettäessä; sekä
4. **toimia keskuksena**, joka yhdenmukaistaa kansakuntien toimenpiteet näiden yhteisten päämäärien saavuttamiseksi.

◆ YK:n peruskirja 103 artikla:

- ◆ *Jos Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenten tähän peruskirjaan ja johonkin muuhun kansainväliseen sopimukseen perustuvat velvoitukset ovat ristiriidassa keskenään, on tämän peruskirjan velvoituksilla etusija.*
- ◆ Nostaa YK:n peruskirjan velvoitteet muiden sopimusvelvoitteiden yläpuolelle
- ◆ Vahvistaa YK:n peruskirjan asemaa kansainvälisten järjestöjen joukossa entisestään

YK:n elimet

- ◇ YK:n peruskirja 7 artikla:
 - ◇ 1. *Yhdistyneiden Kansakuntien pääelimiksi asetetaan: yleiskokous, turvallisuusneuvosto, talous- ja sosiaalineuvosto, huoltohallintoneuvosto, kansainvälinen tuomioistuin ja sihteeristö.*

Yleiskokous

- ◆ = YK:n täysistunto
 - ◆ Kaikki 193 jäsentä edustettuna
 - ◆ Kaikilla jäsenillä yhtäläinen äänivalta
- ◆ Kokoontuu vuosittain
 - ◆ Hätäistunnot mahdollisia; on kutsuttu koolle 10
- ◆ Päätöslauselmat hyväksytään yksinkertaisella enemmistöllä
 - ◆ Tärkeissä kysymyksissä 2/3 enemmistö
 - ◆ Esimerkiksi uuden jäsenen hyväksyminen
 - ◆ Päätöslauselmat eivät ole sitovia, sisäisiä hallinnollisia asioita lukuunottamatta
 - ◆ Heijastavat kuitenkin tapaoikeutta

Turvallisuusneuvosto

- ◆ Koolla koko ajan
- ◆ Toimeenpaneva elin
- ◆ 5 pysyvää jäsentä
 - ◆ Kiina, Ranska, Venäjä, Yhdistynyt Kuningaskunta ja Yhdysvallat
 - ◆ Veto-oikeus asiasisältöä koskevissa asioissa
- ◆ 10 vaihtuvaa jäsentä
 - ◆ Yleiskokous valitsee kahdeksi vuodeksi kerrallaan
 - 5 paikkaa: Afrikka, Aasia
 - 2 paikkaa: latinalainen Amerikka
 - 2 paikkaa: länsi-Eurooppa ja muut valtiot
 - 1 paikka: itä-Eurooppa
 - ◆ Jokaisella 1 ääni

Talous- ja sosiaalineuvosto (ECOSOC)

- ◆ 54 jäsentä
 - ◆ Valitaan yleiskokouksesta kolmeksi vuodeksi kerrallaan
- ◆ Toimintakenttä on laaja
 - ◆ Ei-sitovia suosituksia yleiskokoukselle, asianomaisille erityisjärjestöille tai suoraan jäsenvaltioille
- ◆ Alaisuudessa toimii useita apuelimiä
- ◆ Erityinen vastuu kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista
 - ◆ Oli mukana mm. ICCPR:n (Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus) sekä ICESCR:n (Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus) valmistelussa

Kansainvälinen tuomioistuin

- ◇ YK:n tärkein oikeudellinen elin

Huoltohallintoneuvosto

- ◆ Perustettiin valvomaan ”luottamusalueita”
- ◆ Keskeytti toimintansa 1994, kun viimeisin edunvalvonta-alue, Palau, itsenäistyi

Sihteeristö

- ◆ Henkilökunnan on tarkoitus olla täysin riippumaton kansallisista hallituksista
 - ◆ Vastanottaa ohjeita **vain** YK:lta itseltään
- ◆ Johtajana pääsihteeri
 - ◆ Yleiskokous nimittää pääsihteerin turvallisuusneuvoston yksimielisestä suosituksesta
 - ◆ Pääsihteeri voi saattaa turvallisuusneuvoston tietoon kaikki asiat, jotka voivat uhata kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta